

## Kitap Tanıtım:

### Yerinden Yönetim ve Siyaset

Elif ÇOLAKOĞLU

Yrd. Doç. Dr.

Atatürk Üniversitesi

### Kitap Tanıtımı: *Yerinden Yönetim ve Siyaset*

Ruşen Keleş, Cem Yayınevi, 8. Basım, İstanbul, 2011, ss. 605.

ISBN: 975-406-507-1



Prof. Dr. Ruşen Keleş'in "Yerinden Yönetim ve Siyaset" adlı kitabı, demokratik yaşamın vazgeçilmez unsurları olarak kabul edilen yerel yönetimleri tüzel, yönetsel, toplumsal ve siyasal boyutlarıyla ele almakta ve bu bakımdan, yerel yönetim yazınına dikkate değer bir katkı sağlamaktadır. Siyaset ve Kamu Yönetimi bilimlerinin verileri ışığında, yurttaşlar ile yerel birimler arasındaki diyalektik ilişki bu yapıtta ortaya konmaktadır.

Demokratik gelişmeye hizmet eden kurumlar olarak yerel yönetimler, yönetenle yönetimin doğrudan karşılaştığı ortamlardır. Yurttaşların daha yüksek düzeyde kamu hizmetlerinden yararlanabilmesi, kente ve çevreye dair değerlerin koruyabilmesi ve yaşadıkları yörenin yönetimine ağırlıklarını koyabilmeleri için buldukları kentin yönetimlerinin yapısını yakından bilmelidirler. Zira yurttaşların bu alandaki hak ve yetkilerinin neler olduğunu öğrenmeleri ve bunlara bir bilinçle sahip çıkmaları, hem yerel demokrasinin ön koşulu, hem ulusal demokratik gelişmenin asıl güvencesidir. Kentine sahip çıkan, kentin kararlarına katılan diğer bir anlatımla kent yaşamını sürekli sorgulayan yurttaşlar, kentin gerçek sahipleridir. Dolayısıyla yurttaşlara beklenen ve istenen düzeyde hizmetin sağlanabilmesi ise yurttaşların dahil olduğu yerel yönetimlere bağlıdır. Bu yönüyle bir ders kitabı olmanın ötesinde, “Yerinden Yönetim ve Siyaset”, yurttaşlar için bir başucu kitabı niteliğini taşımaktadır.

Prof. Dr. Ruşen Keleş, Kentleşme ve Çevre Bilimleri ile Yerel Yönetimler alanlarında ülkenin yetiştirdiği saygın bilim insanlarından. Bu alanlarda araştırmalar ve çalışmalar yapan Prof. Keleş, farklı dillerde çok sayıda eseriyle yazına katkıda bulunmaktadır.

Kırk yıla yakın bir birikimin ürünü olan bu eser, on altı bölümden oluşmaktadır. Yerel yönetimler ile ilgili temel tanım ve kavramların açıklandığı birinci bölümde, yerel yönetimlerin varlık nedenleri açıklanmaktadır. Belirli hedeflere erişmek ve gereksinimleri karşılamak amacıyla toplumların tarihsel gelişimine koşut olarak ortaya çıkmış birimler olarak tanımlandığı bu bölümde yerel yönetimlerin, siyasal, yönetsel, toplumsal, kültürel ve ekonomik bakımdan taşıdıkları öneme vurgu yapılmaktadır. Bu doğrultuda söz konusu eserde, hem kuram, hem uygulama yönünden dünyadan ve ülkemizden örnekler sunulmakta ve karşılaştırmalı analizler yapılmaktadır. İkinci bölümde yerel yönetimlerin tarihsel gelişimlerine yer verilmektedir. Yazara göre, yerel yönetimler, bu tarihi süreçte sanayileşmiş batılı ülkeler tarafından sürekli olarak geliştirilmesi ve özerk kılınması gereken yurttaşın en yakın birimleri olarak kabul edilmişlerdir. Bunda, İngiltere’de, Fransa’da, Almanya’da ve son olarak ABD’deki kimi düşünürlerin yerel yönetim kuramlarına olan katkılarından özellikle bahsedil-

mektedir. Yerel yönetim sistemlerinin oluşumunda, ayrıca ülkelerin kendi tarihsel gelişim süreçlerinin; ekonomik, toplumsal ve siyasal yapılarına yön veren iç ve dış dinamiklerin ve sömürgeciliğin kurallarının etkisine de yer verilmektedir. Bu duruma bağlı olarak dünyadaki başlıca yerel yönetim sistemleri ise, sonraki bölümde açıklamaktadır. Ülkelerin kendi koşullarına uygun olarak, yerel yönetimlerin anayasal güvenceye kavuşturulduğu Fransız-Napolyon modelinden; anayasal bir statüye sahip olmamakla birlikte kurulmaları parlamento eliyle olan Anglo-Sakson geleneğinden; yerinden yönetim geleneğinin daha güçlü olduğu Kuzey ve Orta Avrupa ülkeleri modelinden; ya da aksine merkezi yönetimin daha güçlü olduğu ve çözülme süreci büyük ölçüde tamamlanmış bulunan Orta ve Doğu Avrupa'nın sosyalist ülkelerinden büyük ölçüde etkilendikleri görülmektedir. Dünyadaki yerel yönetim türleri karşılaştırmalı olarak incelenmektedir. Bu bölümde ayrıca Avrupa Birliğinde yerel ve bölge düzeyindeki yönetimlere ilişkin temel kavramların yanı sıra, yerel yönetimler açısından Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın uygulanma düzeyi ve yapılması gerekenler detaylı olarak ortaya konmuştur. Dördüncü bölümde, yerinden yönetim türlerinden biri olan siyasal yerinden yönetim konusu başlı başına ele alınmaktadır. Büyük ölçüde anayasalar tarafından ulusal kimliğe sahip olmayan yerel birimlere tanınmış yarı özerk ya da özerk statüye sahip birimleri ifade eden siyasal yerinden yönetim sistemi, burada Türkiye'de federalizm tartışmaları bağlamında ayrıca incelenmektedir. Yazar, burada yerel özerkliğin siyasal anlamdaki bağımsızlık ile karıştırılmaması gereğinin de özellikle altını çizmektedir. Kentsel siyaset kavramının ele alındığı sonraki bölümde ise, hem gelişmiş, hem gelişmekte olan ülkeler bakımından kentsel siyasetin konuları sıralanmaktadır. Literatürde önemli düzeyde katkısı bulunan M. Castells'in kentsel siyasete ilişkin görüşlerinin de yer aldığı bu bölümde, ülkedeki kentsel siyasetin konusu olarak hızlı kentleşme olgusuna genel olarak yer verilmiştir.

Bundan sonraki bölümlerde ise, Türkiye'deki yerel yönetim sistemi detaylı olarak ele alınmaktadır. Siyasi, ekonomik ve hukuki boyutlarıyla tarihsel bir bakış açısıyla kurumsal gelişmeye detaylı olarak yer

verilmektedir. Çalışmanın bu kısımlarında, yazarın, aynı zamanda özellikle hukukçu kişiliğinin izlerini görebilmek mümkündür.

Altıncı ve yedinci bölümde, geçmişten günümüze yerel yönetim yapısı ülkedeki hukuki yapıya bağlı olarak geçirdiği dönüşümler çerçevesinde incelenmektedir. Sekizinci bölümden on birinci bölüme dek, sırasıyla, yerel yönetim kurumları olan il özel idareleri, köyler ve belediyelerin yanı sıra, anakent yönetimleri tüm boyutlarıyla ele alınmıştır. On ikinci bölümde yerel yönetim özerkliği yönünden önem kazanan gelir kaynaklarından bahsedilmektedir. Zira bu gelir kaynakları, adı geçen yönetimlerin yasalar çerçevesinde kendilerine verilen görevleri yerine getirmeleri bakımından elzemdir. Devlet ve yerel yönetimler arasındaki siyasal ve yönetsel ilişkileri ise, sonraki bölümde değerlendirilmektedir. On dördüncü bölümün konusunu, yerel yönetimlerin kendi aralarında kurdukları birlikler ile işbirlikleri oluşturmaktadır. Bunda, kimi zaman bu birimlerin kendilerinden beklenen görevleri etkin olarak yerine getiremeyecek ölçüde küçük olmaları, kimi zaman sahip oldukları öz gelirlerinin ve devletten aldıkları gelir paylarının yetersiz olması, nitelikli personele sahip olmamaları ya da kamu hizmetlerinin giderek karmaşık bir hal alması etkindir. On beşinci bölümde, özellikle 1960'lı yıllardan bugüne değin yerel yönetim alanında yapılan yeniden düzenleme çalışmaları kronolojik olarak ele alınmaktadır. Son bölüm ise, yazarın genel bir değerlendirmesini içermektedir.

Türkiye'de siyasal, yönetsel, toplumsal, kültürel ve ekonomik bakımdan taşıdıkları önem, yerel yönetimlerle ilgili konulara giderek artan bir güncellik kazandırmaktadır. "Yerinden Yönetim ve Siyaset", bu yönüyle, katılımcı demokrasinin en önemli unsurlarından biri olarak yerel yönetimleri disiplinlerarası olarak geniş boyutta ele almaktadır. Çalışmada Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan ilişkiler çerçevesinde yerel demokrasinin önemi ayrıca vurgulanmaktadır. Özcesi, "Yerinden Yönetim ve Siyaset" adlı eser, sadece siyaset bilimi ve kamu yönetimi öğrencilerini değil, genel olarak bütün yurttaşları yakından ilgilendiren yerel demokrasi ve yerel özerklik konularına ilişkin bilgiler sunan yararlı bir çalışmadır.